

De laatste droom van de oude eik

Een kerstvertelling van Hans Christian Andersen
(bewerkt door Mo Visser)

In het bos, hoog op de helling bij het strand, stond een heel oude eik. Hij was precies driehonderdvijfenzestig jaar oud. Maar al die jaren waren voor de boom niet meer dan hetzelfde aantal dagen voor ons mensen. Overdag zijn wij wakker, 's nachts slapen en dromen we. Met bomen is dat heel anders gesteld: in de lente, de zomer en de herfst zijn bomen wakker. De winter is hun tijd van slapen. Dat is hun nacht na de lange dag die lente, zomer en herfst heet.

Op zwoele zomerdagen dansten de muggen om de kroon van de eik. Ze leefden, zweefden en voelden zich gelukkig. Soms daalde er zo'n klein schepseltje een heel eventjes neer op een van de grote, frisse eikenbladeren om uit te rusten. Dan zei de boom altijd: "Stakkertje! Jouw hele leven duurt maar één dag! Dat is toch veel te kort. Ik vind het zo jammer!"

"Jammer," antwoordde het mugje. "Wat bedoel je daarmee? Alles is zo heerlijk stralend, warm en mooi en ik ben zo blij!"

"Maar slechts één dag en dan is alles voorbij!" zei de eik.

"Voorbij!" zei het mugje. "Wat is voorbij? Ben jij ook voorbij?"

"Nee, ik leef misschien nog wel duizenden van jouw dagen en mijn dag duurt hele jaargetijden. Mijn leven duurt zo lang dat jij het helemaal niet kunt uitrekenen!"

"Nee, want ik begrijp je niet," protesteerde de mug. "Jij hebt duizenden van mijn dagen, maar ik heb duizenden ogenblikken om blij en gelukkig te zijn. Komt er aan al deze heerlijkheid een einde als jij er niet meer bent?"

"Nee," piekerde de boom, "het duurt zeker langer, oneindig veel langer dan ik kan bedenken."

"Maar volgens mij hebben we dan toch evenveel. Alleen onze berekeningen verschillen een beetje!" zei het mugje triomfantelijk, en hij danste en zweefde weer verder.

Hij was blij met zijn tere, kunstige vleugeltjes van gaas en fluweel. Hij verheugde zich op de lucht die doordrongen was van de geur van het klaverveld, de wilde rozen, de vlier en de kamperfoelie die over de heg groeide. Het rook zo sterk dat het mugje zich er een klein beetje dronken door voelde.

De dag was lang en verrukkelijk, vol van blijdschap en goede dingen. Toen de zon onder ging, voelde het mugje zich zo voldaan en moe dat zijn vleugels hem niet langer konden dragen. Langzaam gleed hij neer op een zachte, wiegende grashalm, knikte met zijn kopje en sliep dan tevreden in. Het mugje was dood.

"Arme, kleine mug," jammerde de eik, "je was er veel te kort!"

Iedere zomerdag herhaalden zich diezelfde dans, datzelfde gesprek, hetzelfde antwoord en ook het inslapen. Het herhaalde zich in hele muggenfamilies, maar toch waren ze altijd even gelukkig, even blij.

De boom was al een hele dag wakker, zijn lenteochtend, zijn zomermiddag en zijn herfstavond.

Zijn tijd van slapen sloop dichterbij. Zijn nacht, de winter, was in aantocht.

De herfststormen zongen slaapliedjes voor hem: “Goedenacht! Goedenacht! Er viel een blad, en nog een, en nog een. Welterusten oude eik! Wij zingen je in slaap, wij schudden je in slaap, dat doet je oude takken goed. Ze kraken van plezier. Uit de lucht dwarrelt al sneeuw, het wordt een heel laken, een witte deken om je voeten! Slaap lekker en droom maar fijn!”

Ook hij was ooit klein geweest. Uit een eikeltje was hij geboren en naar onze menselijke berekening leefde hij nu al in zijn vierde eeuw. Hij was uitgegroeid tot de grootste en hoogste boom in het bos. Zijn prachtige kroon stak boven alle andere bomen uit. Zelfs vanaf ver op zee was hij goed te zien, als een baken voor de schepen. Hij beseftte helemaal niet hoeveel ogen hem zochten. Hoeveel hij betekende voor de houtduiven en de koekoek die in zijn takken woonden. In het najaar, wanneer de bladeren een diepe roestbruine kleur kregen, kwamen de trekvogels om uit te rusten voor ze de zee over vlogen.

Maar nu was het winter. Je kon goed zien hoe krom en knoestig de takken zich uitstrekten; kraaien en roeken zaten er om de beurt in groepjes te praten over de zware, koude tijden die nu begonnen en hoe moeilijk het was in de winter aan voedsel te komen.

Daar stond de boom, beroofd van zijn loof, klaar om weg te dromen in een diepe, vaste winterslaap. Precies toen de kerst begon, droomde de eik de mooiste droom die hij ooit had gehad.

De boom kon heel duidelijk merken dat het een feestelijke tijd was. Maar ondanks dat hij de kerkklokken voor de kerst-mis hoorde luiden, was het zacht en warm als op een mooie zomerdag. Fris en groen breidde hij zijn prachtige kroon uit, de zonnestralen speelden tussen zijn bladeren en takken. De lucht was vol geur van kruiden en struiken. Kleurige vlinders speelden tikkertje en de muggen dansten, alsof alles er alleen maar was zodat zij konden dansen en spelen. Alles wat de boom jarenlang had beleefd en om zich heen had gezien, trok als een feestelijke optocht aan hem voorbij.

Hij zag ridders en edelvrouwen uit oude tijden op paarden door het bos rijden. Ze hadden veren op hun hoeden en een valk in hun hand. De jacht begon en de honden blaften. Hij zag soldaten in bonte uniformen, met speren en bijlen, hun tenten opzetten en weer afbreken. Ze hielden de wacht bij het vuur en er werd gezongen en geslapen onder zijn brede takken. Hij zag verliefden stralend van geluk in het schijnsel van de maan samen komen. Ze kerfden de eerste letter van hun naam in zijn grauwoegroene bast. Ze hadden hun instrumenten opgehangen in zijn takken en nu hoorde de eik ze weer lieflijk spelen.

Plotseling was het alsof er vanuit de kleinste wortels tot in de hoogste takken, helemaal tot in de bladeren, nieuw leven door de boom stroomde. Hij voelde dat hij zich kon uitrekken. Hij merkte het in zijn wortels, hoe ook daar beneden in de aarde leven en warmte was. Hij voelde hoe zijn kracht toenam en hoe hij begon te klimmen. Hij groeide meer en meer, zijn kroon werd voller en breidde zich uit. Naarmate de boom groeide, groeide ook zijn gezondheid, zijn verlangen om steeds hoger te reiken, helemaal tot aan de stralende warme zon. Hij groeide zelfs boven de wolken uit. Als grote zwermen witte zwanen trokken ze onder hem langs.

En toch, ondanks al die vreugde voelde hij het verlangen dat alle andere bomen in het bos daar beneden, alle struiken, planten en bloemen zich samen met hem mochten verheffen, met hem de vreugde mochten voelen. De machtige eik was in deze heerlijke droom niet volkomen gelukkig als niet alle anderen het met hem waren. Dat gevoel beefde sterk door zijn takken en bladeren. De kroon van de eik bewoog zich alsof hij iets zocht, iets miste. Hij rook de geur van stro en daarna een nog sterkere geur van kamperfoelie en viooltjes. Hij meende zelfs te kunnen horen

dat de koekoek hem antwoordde. Toen hij om zich heen keek, piepten er door de wolken de eerste groene toppen van het bos.

Hij zag de andere bomen onder zich groeien en zich verheffen net als hijzelf. Struiken en planten schoten op, een paar rukten zich met wortel en al los en vlogen nog sneller. De berk was het snelst, haar slanke stam schoot omhoog. Haar bladeren likten als groene vlammen aan haar takken. Het hele bos groeide mee en de vogels vlogen op en zongen met hun mooiste stem. Op het hoge golvende gras zat de sprinkhaan muziek te maken met zijn vleugels. De kevers en de bijen zoemden en alles was prachtig en vrolijk.

“Maar dat kleine blauwe bloempje daar bij het water, dat moet ook mee,” zei de eik. “En dat rode klokje en dat madeliefje!” De eik wilde dat ze allemaal mee gingen.

“We gaan mee! We komen eraan!” riepen ze naar hem.

“Maar dat mooie lievevrouwebedstro van de vorige zomer - en het jaar daarvoor was hier een heel tapijt van lelietjes-van-dalen - en die wilde appelboom, wat stond die daar prachtig - en al die schoonheid van het bos, jaren, jarenlang - waren die maar tot nu toe blijven leven, dan hadden die nu ook mee kunnen gaan!”, jammerde de eik.

“Wij gaan mee!” klonk het nog hoger. Het leek alsof ze vooruit waren gevlogen. “Nee, dit is té ongelofelijk mooi!” jubelde de oude eik. “Ik heb ze nu allemaal, kleine en grote! Niet één is er vergeten, hoe is zoveel geluk denkbaar!”

Plotseling voelde hij dat zijn wortels zich van de aarde losmaakten.

“Dat is nog beter,” dacht de boom, “nu houdt niets mij meer tegen! Ik kan omhoog vliegen naar het allerhoogste en al mijn geliefden gaan met me mee. Kleine en grote! Allemaal! Iedereen!”

Terwijl hij sliep loeide er een geweldige storm over zee en over land. Zware golven bulderden over het strand, de boom kraakte en precies op het ogenblik dat hij droomde dat ‘ie begon te vliegen, werd hij met wortel en al uit de grond losgerukt. Hij viel. Zijn driehonderdvijfenzestig jaren waren nu als de ene dag van het kleine mugje.

Toen op kerstochtend de zon opkwam, was de storm gaan liggen. Alle kerkklokken luidden plechtig en uit iedere schoorsteen, zelfs uit de kleinste op het dak van de arme boer, steeg rook op.

De zee werd stil. Een groot schip, dat ‘s nachts het zware weer goed had doorstaan, hees nu alle vlaggen.

“De boom is weg! De oude eik, ons baken op het land.” riepen de zeelui. “Hij is gevallen in deze stormnacht! Wie moet hem vervangen, dat kan niemand.”

De oude eik lag geveld op het sneeuwtapijt langs het strand. Vanaf het schip klonk gezang over het leven van de boom. Hoe de dieren in en onder zijn kroon hadden gewoond. Hoe de mensen van hem hadden genoten en hem hadden mogen gebruiken als onderdak en als baken. Hoe de eik alles rustig en zonder oordeel had gadeslagen.

Iedereen op het schip, op het strand en in het dorp, voelde zich bij het horen van het zingen in een vrolijke stemming. Precies zoals de boom zich in de nacht had gevoeld tijdens zijn laatste, prachtige droom.